

Definitieve
aanbevelingen

EUROPEES BURGERPANEL

Energie-efficiëntie

Europees burgerpanel over energie-efficiëntie

Definitieve aanbevelingen

Afwijzing van aansprakelijkheid: dit document bevat de resultaten van het Europees burgerpanel over energie-efficiëntie. De resultaten zijn ingedeeld per thema.

Inhoud

Informatie en gedragsverandering	3
Eerlijke en gelijke kansen	4
De rol van de EU in de wereld en de lidstaten.....	5
Werkgelegenheid en onderwijs	9
Infrastructuur	13
Gebouwen	18
Vervoer.....	19
Evaluatieresultaten van het burgerpanel	21

Informatie en gedragsverandering

Aanbeveling nr. 1

Consumenten in staat stellen energie-efficiënt te worden

We raden aan ervoor te zorgen dat de informatie aan consumenten toegankelijker, transparanter en bruikbaar wordt om een verhoogde energie-efficiëntie onder huishoudens en organisaties mogelijk te maken. We raden daartoe aan in het volgende te voorzien:

- een onlineportaal met een zelfcontrolerende functie om consumenten te helpen hun behoeften in kaart te brengen op het gebied van vervoer, woningverbeteringen en bespaartips. Hiermee zouden zij over een pakket van oplossingen beschikken, waaronder volgende stappen en contactinformatie;
- een netwerk van fysieke éénloketsystemen op gemeentelijk niveau (gemeentehuizen, bibliotheken) met onafhankelijke deskundigen die aanvullend advies kunnen geven. In dit netwerk mag geen onderscheid worden gemaakt tussen plattelandsgebieden en stedelijke gebieden of tussen sociale groepen. Het éénloketsysteem moet voorzien in advies over wetgevende, financiële en technische aspecten, alsook over lokale dienstverleners. Er wordt een beroep gedaan op lokale actoren om de dienst onder de aandacht te brengen;
- voor iedereen te begrijpen, beter zichtbare energie-efficiëntie-etiketten op producten, die informatie bevatten over de levensduur van de producten en een verwijzing naar het netwerk van éénloketsystemen.

Motivering:

Deze aanbeveling is van belang omdat we alleen maar passende beslissingen kunnen nemen als we over de juiste informatie beschikken om deze beslissingen op te baseren. Deze informatie moet voor iedereen begrijpelijk en toegankelijk zijn. Hoewel er wellicht reeds een grote hoeveelheid informatie beschikbaar is, is deze vaak niet bij iedereen bekend, laat staan door iedereen te begrijpen. Consumenten moeten zich bewust zijn van hun energieverbruik en de beschikking hebben over hun eigen gegevens, bekend zijn met de hun ter beschikking staande opties, de kosten van deze verschillende opties, en de diensten en ondersteuning waarvan zij gebruik kunnen maken om hun energie-efficiëntie te verhogen.

Eerlijke en gelijke kansen

Aanbeveling nr. 2

Een eerlijk recht op energiegerelateerde renovatie van woningen financieren

We raden de invoering van een gunstiger belastingstelsel aan voor kleine vastgoedeigenaren, zodat huurders niet worden gezien als een belemmering voor het renoveren van woningen. Dit moet worden bewerkstelligd door middel van een inkomensafhankelijke belastingverlaging op arbeid en materialen. De laagste inkomens moeten de meeste steun krijgen.

De subsidies moeten voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden worden verstrekt, of in termijnen gedurende deze werkzaamheden.

Overheden moeten investeren in sociale huisvesting waarvoor energie-efficiënte en duurzame materialen worden gebruikt.

De inkomsten uit de CO₂-heffingen moet deels voor energie-efficiëntie worden gereserveerd (onder meer voor renovaties). Multinationals die meer vervuiling veroorzaken, moeten dienovereenkomstig worden belast.

Banken moeten de toegang vergemakkelijken tot kredieten voor energiebesparende renovaties tegen een op het inkomen afgestemde rentevoet.

Motivering:

Sociale rechtvaardigheid houdt in dat een billijke toegang tot energie en huisvesting is gewaarborgd. We hebben vandaag de dag te maken met onaanvaardbare situaties: sommige mensen hebben te kampen met ernstige energiearmoede, en kleine huiseigenaren uit de middenklasse ontvangen geen steun en subsidies om hun eigen of de door hen verhuurde woningen te renoveren. Huurders voelen zich niet bij machte hier invloed op uit te oefenen. Wij vinden het onverteerbaar dat de middelen niet eerlijk worden verdeeld en dat sommige mensen geen toegang hebben tot warmtecomfort.

Een billijke toegang maakt energie-efficiëntie voor iedereen beter betaalbaar en zou daarmee bijdragen tot de collectieve bestrijding van de klimaatverandering.

Op dit moment zijn er in alle EU-lidstaten financieringsmodellen voor renovatie, maar deze zijn niet altijd optimaal en voldoen niet altijd aan de behoeften van de doelgroep.

De rol van de EU in de wereld en de lidstaten

Aanbeveling nr. 3

De energie-onafhankelijkheid en -efficiëntie vergroten en wereldwijd het goede voorbeeld geven

We raden de Europese Unie aan te investeren in onderzoek naar en ontwikkeling van nieuwe energietechnologieën, waaronder hernieuwbare energie, om een hogere energie-efficiëntie te bereiken. Dit heeft onder meer betrekking op:

1. energieproductie (waterstof, kernfusie enz.);
2. energieopslag (batterijen);
3. energieoverdracht, en
4. een verlaagd energieverbruik.

Daarnaast raden we de EU aan landspecifieke concurrentievoordelen op het gebied van energieproductie te bevorderen en tegelijkertijd beste praktijken en kennis tussen de lidstaten uit te wisselen.

Verder raden we aan prioriteit te geven aan de maatregelen in het kader van het beginsel “energie-efficiëntie eerst” die het meest bijdragen tot de verwezenlijking van energieonafhankelijkheid.

Motivering:

Politiek gezien is de aanbeveling van belang omdat hiermee Europa en haar burgers worden beschermd tegen mogelijke geopolitieke crises. De aanbeveling helpt tevens bij de bescherming van de Europese waarden en democratieën, door de EU in staat te stellen banden met corrupte overheden te verbreken. Tegelijkertijd kan de EU-wetgeving hierdoor mogelijk sneller ten uitvoer worden gelegd, aangezien Europa meer vrijheid zou hebben om haar eigen normen vast te stellen. Kennisuitwisseling tussen de lidstaten zou de onderlinge banden bovendien ten goede komen.

Vanuit sociaal-economisch oogpunt zou deze aanpak het concurrentievermogen van de EU vergroten en de EU in staat stellen het geld dat wordt besteed aan de invoer van 61 % van haar energie (gegevens voor 2019: https://ecrgroup.eu/campaign/energy_security) aan te wenden voor interne investeringen die meer waarde opleveren voor de EU en haar burgers. Een vermindering van de energie-invoer vanuit derde landen zou de blootstelling aan prijsschommelingen en verstoringen in de mondiale energiemarkten bovendien doen afnemen en meer werkgelegenheid in de EU creëren.

Vanuit milieuoogpunt zou de aanpak leiden tot een verminderd energieverbruik, groene groei en klimaatneutraliteit, aspecten die stuk voor stuk verbonden zijn met het beginsel “energie-efficiëntie eerst” en de duurzaamheidstoezeggingen van de EU.

Aanbeveling nr. 4**De energie-efficiëntiestreefcijfers halen door iedereen beter in staat te stellen er zelf iets aan te doen**

We bevelen de EU aan steunmaatregelen te stimuleren voor de toepassing van energie-efficiëntienormen, ofwel rechtstreeks, ofwel in de vorm van krachtige stimulansen voor de lidstaten. Dit zal helpen waarborgen dat de middelen eerlijk worden verdeeld, niet alleen onder personen en bedrijven, maar ook onder regio's, zodat niemand achterblijft.

Basisbeginselen:

- de ontwikkeling van een cultuur van energie-efficiëntie door middel van betere informatie, zodat we minder en betere energie kunnen gebruiken;
- de inzet van aan voorwaarden onderhevige stimulansen om bedrijven te helpen energie-efficiëntie te integreren in hun productie, distributie en verkoop, waarbij wordt gewaarborgd dat de positie van kmo's niet wordt verzwakt;
- het garanderen van een minimumhoeveelheid aan energie met het oog op fatsoenlijke levensomstandigheden, en het toewijzen van meer steun aan de meest kwetsbare groepen (bv. leningen tegen negatieve rente). Het doel is sociale ongelijkheden terug te dringen in plaats van deze te doen voortduren;
- het voorzien in stimulansen voor iedereen, echter omgekeerd evenredig met het inkomen, met name door middel van progressieve energietarieven en afhankelijk van de energiebronnen.

Motivering:

Deze aanbeveling is van belang omdat er weliswaar energie-efficiëntienormen bestaan, maar de toegang tot en toepassing van deze normen slechts beperkt zijn. Op Europees niveau bestaan er momenteel talrijke energie-efficiëntienormen (de bouw en renovatie van gebouwen, het ecologisch ontwerp van producten en uitrustingen, het aanpakken van geplande veroudering, het recht op reparatie enz.).

Deze normen zijn ambitieus en bevorderen de ontwikkeling van de markt, maar de uitvoering ervan verschilt per lidstaat. De normen schrijven technische vereisten voor die een financiële impact hebben, bepaalde groepen mogelijk uitsluiten (niet iedereen kan energiebesparende renovaties laten uitvoeren of de meest zuinige huishoudelijke apparaten kopen), of aanleiding geven tot oneerlijke mededinging (tussen Europese bedrijven die deze normen bij hun productieprocessen toepassen enerzijds, en bedrijven buiten de Europese Unie anderzijds).

Energie-efficiëntie mag geen luxe of een te vermijden optie zijn. De EU kan een belangrijke rol spelen bij het waarborgen dat energie-efficiëntie het dagelijks leven van mensen verbetert, met name voor de meest kwetsbare huishoudens. We zijn ons bewust van het feit dat sommige van onze lokale autoriteiten en overheden een belangrijke rol kunnen spelen door een voorbeeldfunctie te vervullen en de markt een impuls te geven.

Daarnaast beseffen we dat bepaalde elementen van onze aanbeveling niet uitsluitend afhankelijk zijn van de Europese Unie en een nauwgezette afstemming met de

lidstaten vereisen. Het burgerpanel biedt echter een uitgelezen kans om doortastend op te treden.

Aanbeveling nr. 5

De uitvoering van EU-richtlijnen beheren en erop toezien

We raden de EU aan toe te zien op de uitvoering van de richtlijnen inzake energie-efficiëntie in de lidstaten, aangezien deze momenteel op uiteenlopende wijzen worden toegepast. Aspecten ter bevordering van de uitvoering zijn informatie, financiering en sancties.

De informatie moet toegankelijk en doelgroepgericht zijn, bijvoorbeeld door jongeren aan te spreken via sociale media en ouderen via televisie, en moet goed zichtbaar zijn in openbare ruimten.

De EU financiert lidstaten die aan de vereisten voldoen uitsluitend aan de hand van meetbare vooruitgang. De financiering moet rechtvaardig, proportioneel en billijk zijn en zijn afgestemd op de verschillende capaciteiten van de lidstaten.

Er bestaan reeds sanctiemechanismen en de Commissie kan overheden van lidstaten die de regels niet naleven, voor de rechter dagen.

Teneinde de transparantie te bevorderen, moeten de lidstaten worden gerangschikt aan de hand van hun uitvoeringsinspanningen. Tot slot moet de EU nationale overheden stimuleren om een “ticketsysteem” in te voeren, zodat burgers melding kunnen maken van energievervalsing en de lokale autoriteiten maatregelen kunnen nemen.

Motivering:

Deze aanbeveling is van belang omdat het waarborgen van de uitvoering van de richtlijnen in alle landen, gevolgen zou hebben voor alle EU-burgers en hen zelfs de kans zou geven om op meer rechtstreekse wijze bij te dragen aan het monitoringproces. Meer harmonisatie tussen de lidstaten zou het bovendien gemakkelijker maken om in de toekomst nieuwe maatregelen vast te stellen. Met name waar het informatie betreft, zou het vinden van nieuwe manieren om verschillende lagen van de bevolking in het proces mee te nemen, de verantwoordingsplicht van zowel de EU als de nationale overheden versterken.

De transformatie van de energiesector en de bevordering van de energie-efficiëntie kunnen alleen op het juiste tempo en met de juiste intensiteit worden bereikt bij een doeltreffende uitvoering op het niveau van de lidstaten. Indien in alle lidstaten aan de efficiëntienormen wordt voldaan, kunnen meer EU-burgers profiteren van de vele voordelen die energie-efficiëntie te bieden heeft.

Werkgelegenheid en onderwijs

Aanbeveling nr. 6

De situatie van geschoolde arbeidskrachten in de EU in de energie-efficiëntiesector verbeteren

We raden aan in meer opleidingen te voorzien voor beroepen die verband houden met de energie-efficiëntie. De EU kan hiertoe de volgende maatregelen nemen:

1. de lidstaten kunnen subsidies verstrekken zodat mensen kunnen worden opgeleid voor geschoolde arbeid in groene banen. De overheid moet deze arbeidskrachten stimuleren om gedurende enige tijd hierna in het land te blijven werken;
2. de EU kan kortlopende uitwisselings- en rouleringsprogramma's steunen, zoals Erasmus-programma's voor studenten en werknemers op het gebied van energie-efficiëntie (geschoolde arbeidskrachten en werknemers in opleiding);
3. totdat het tekort aan geschoolde arbeidskrachten op het gebied van energie-efficiëntie is verholpen, moeten er visa worden afgegeven aan geschoolde niet-EU-arbeidskrachten voor werk in de lidstaten die de betreffende visa afgeven.

Motivering:

Deze aanbeveling is van belang omdat de beschikbaarheid van geschoolde arbeidskrachten op alle niveaus van de uitvoering van energie-efficiëntie, van cruciaal belang is voor het slagen van alle andere aanbevelingen waar het Europees burgerpanel aan heeft gewerkt. Zonder een geschoolde beroepsbevolking hebben de lidstaten geen enkele kans de energie-efficiëntiedoelstellingen te bereiken. We stellen drie maatregelen voor die elk betrekking hebben op een andere behoefte betreffende de beroepskwalificaties van arbeidskrachten en de arbeidsmarkt.

Maatregel 1: deze maatregel is gericht op personen die hun vaardigheden op het gebied van energie-efficiëntie willen verbeteren of zich deze vaardigheden eigen willen maken. Opleidingen waarvoor subsidies worden vrijgemaakt door nationale overheden, zijn mogelijk toegankelijker voor iedereen, met name voor mensen met een kansarme achtergrond die anders wellicht niet in staat zouden zijn hun tijd te investeren in om- en bijscholing. We vragen de lidstaten echter ook rekening te houden met het risico van braindrain (arbeidskrachten die naar het buitenland vertrekken voor hogere lonen). Arbeidskrachten die een gesubsidieerde opleiding volgen, moeten op de een of andere manier worden aangemoedigd om hun nieuwe vaardigheden in te zetten in het land dat in hun opleiding heeft geïnvesteerd. Toegankelijke financiering zou de opleidingen aantrekkelijker maken, wat ertoe zou kunnen leiden dat meer mensen een baan in dit vakgebied zouden zoeken. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat er meer deskundigen zijn voor het plannen, uitvoeren en controleren van investeringen op het gebied van energie-efficiëntie.

Maatregel 2: deze maatregel stimuleert lidstaten om hun geschoolde beroepsbevolkingen onderling te delen voor kortetermijnprojecten, en te waarborgen dat ook lidstaten die niet over deskundigen beschikken, initiatieven op het gebied van

energie-efficiëntie kunnen ontwikkelen. Dit kan leiden tot de grensoverschrijdende uitwisseling van informatie en vaardigheden met als mogelijk gevolg dat groene vaardigheden worden bevorderd.

Maatregel 3: we erkennen dat niet alle openstaande functies waar geschoolde arbeidskrachten voor nodig zijn, snel door de lokale beroepsbevolking kunnen worden vervuld. Er is tijd nodig om een markt voor geschoolde arbeiders in Europa te creëren. In de tussentijd zou het dan ook nuttig zijn om manieren te vinden om geschoolde mensen van buiten de EU uit te nodigen.

Om kort te gaan zijn geschoolde arbeidskrachten nodig willen mensen veranderingen doorvoeren om energie-efficiënter te worden.

Aanbeveling nr. 7**De toekomst veiligstellen door educatie over groene kwesties**

We raden aan meer onderwijs aan te bieden over groene kwesties en kwesties op het gebied van energie-efficiëntie. Dit kan worden bereikt door invoering van de volgende maatregelen:

1. een Europees certificaat inzake energie-efficiëntie naar voorbeeld van het internationaal computertijbewijs (ICDL), met als doel een basisniveau van kennis over energie-efficiëntie te stimuleren;
2. de lidstaten moeten waarborgen dat jaarlijks een bepaald aantal geschoolde groene arbeidskrachten opleidingen op het gebied van energie-efficiëntie voltooit om zo het aantal geschoolde groene arbeidskrachten in het land te doen toenemen. Dit concept is een aantal jaren geleden ingevoerd en had toen betrekking op universiteitsstudenten;
3. de EU moet bewustmakingscampagnes invoeren om de waarden van geschoolde groene arbeidskrachten onder de aandacht te brengen en te laten zien dat het hier om de banen van de toekomst gaat. Deze campagnes kunnen specifiek op jongeren worden toegespitst om te benadrukken dat een baan als handarbeider net zo aantrekkelijk kan zijn als een kantoorbaan.

Motivering:

Hoogwaardig onderwijs is een eerste vereiste voor betekenisvolle verandering. We stellen drie maatregelen voor die elk betrekking hebben op een andere behoefte betreffende onderwijs: een gebrek aan algemene kennis over energie-efficiëntie, jongeren die niet de beroepsopleidingen volgen die nodig zijn ter ondersteuning van initiatieven op het gebied van energie-efficiëntie, en het veranderen van de beeldvorming van banen die nodig zijn voor de energietransitie, teneinde deze banen aantrekkelijker te maken.

Ten eerste is het panel van mening dat er over het algemeen meer kennis over energie-efficiëntie nodig is. Kennis verlaagt de drempel voor het op individueel en nationaal niveau maken van energie-efficiënte keuzes. Dit kan in de vorm worden gegoten van een schoolvak, een verplichte beroepsopleiding of een universitaire opleiding. Over het algemeen raden we aan dat de opleiding op ieder niveau gekoppeld moet zijn aan een stimulans.

Ten tweede is in het verleden uit doelstellingen van Europese universiteiten gebleken dat Europese doelstellingen de lidstaten aansporen meer aandacht te besteden aan bepaalde onderwijsgebieden. Dergelijke doelstellingen inzake opleidingen op het gebied van energie-efficiëntie zullen uiteindelijk leiden tot een toename van het aantal mensen dat een beroepsopleiding volgt. Met andere woorden, door doelstellingen voor de lidstaten vast te stellen, voert de EU de druk op hen op om meer mensen in te zetten op gebieden die verband houden met energie-efficiëntie. Op deze manier zijn overheden rechtstreeks verantwoordelijk voor het ontwikkelen van een geschoolde beroepsbevolking.

Tot slot is deze aanbeveling van belang omdat de beeldvorming bij mensen over handarbeid en technisch werk in positieve zin moet worden veranderd. De campagnes

kunnen inzicht geven in de verschillende soorten werk en kunnen laten zien dat fysieke arbeid van essentieel belang is, samengaat met een goed toekomstperspectief en niet minder interessant hoeft te zijn dan kantoorwerk.

Infrastructuur

Aanbeveling nr. 8

Het netsysteem, van producent tot eindgebruiker, ontwikkelen en optimaliseren ten gunste van hernieuwbare energiebronnen

We raden de Commissie aan voorrang te geven aan de optimalisering van het net door:

1. de voorzieningszekerheid en de betrouwbaarheid van de energievoorziening te verbeteren door middel van investeringen in hernieuwbare energie, onderzoek naar energieopslag en de toepassing van slim beheer;
2. een investeringsplan op te stellen, inclusief richtsnoeren voor de lidstaten voor verbetering van het net op lokaal en grensoverschrijdend niveau;
3. het net verder te ontwikkelen, rekening houdend met de mogelijkheden en voordelen van centralisatie en decentralisatie. De meest energie-efficiënte optie moet van geval tot geval worden bepaald;
4. mechanismen voor het monitoren van het passende gebruik van financiering toe te passen en de EU-regels te handhaven, zodat eindgebruikers ten volle kunnen profiteren van investeringen en bedrijven de regels kunnen naleven;
5. lidstaten te stimuleren burgers te helpen bij het gebruik van slimme meters en energie-efficiënte bronnen, financiële stimulansen voor leveranciers en consumenten toe te passen met het oog op het gebruik van energie-efficiënte praktijken, en te verkennen of het mogelijk is een kader voor burgers te ontwikkelen voor het opslaan en produceren van energie.

Motivering:

Deze aanbeveling is van belang omdat optimalisering van het net ten gunste van hernieuwbare energiebronnen talrijke voordelen oplevert voor zowel producenten als eindgebruikers. Optimalisering van het net komt de energie-efficiëntie en het toenemende gebruik van hernieuwbare energie ten goede. Met deze aanpak wordt het op efficiënte wijze vervoeren, opslaan en gebruiken van energie gewaarborgd. Daarnaast zorgt de ontwikkeling van het net voor de bevordering van stabiele energieprijzen, het stimuleren van het gebruik van slimme apparaten, en het mogelijk maken van een soepelere energievoorziening.

De toepassing van slimme beheersystemen stelt consumenten en leveranciers in staat te profiteren van de optimalisering en ontwikkeling van het net. Hiermee krijgen consumenten toegang tot waardevolle informatie over energieverbruik, hebben leveranciers beter toezicht op de vraag en de efficiëntie van de productie, en kunnen opslagsystemen een aanvulling vormen op het moderniseringsproces.

Door energie-efficiëntie te stimuleren en energieverliezen tot een minimum te beperken, zorgt de optimalisering van het net niet alleen voor een verlaging van kosten, maar ook voor het bevorderen van milieuduurzaamheid. Consumenten meer inspraak geven en een rol toebedelen in het energiesysteem, helpt bij het creëren

van een gelijk speelveld en het terugdringen van de invloed van bedrijven. Voor grootschalige toepassing en burgerparticipatie is het van cruciaal belang dat we de focus verleggen naar energie-efficiëntie.

Daarnaast strookt de modernisering van het net met de EU-doelstellingen betreffende het terugdringen van de emissies ter bestrijding van de klimaatverandering en de overgang naar een koolstofvrije energiesector. Deze aanpak zal ertoe leiden dat we meer energie zullen produceren, binnen Europa een efficiëntere rol zullen vervullen en minder afhankelijk zullen zijn van buitenlandse bronnen. Tot slot zal deze nieuwe sector tot nieuwe arbeidskansen leiden en de positie van de EU als wereldspeler binnen een eerlijker energiesysteem verbeteren.

Aanbeveling nr. 9**EU-burgers helpen om energiegemeenschappen te ontwikkelen die gericht zijn op energie-efficiëntie door informatie en financiële steun te verstrekken**

Wij raden aan:

1. de informatieverstrekking over energie-efficiëntie en de zichtbaarheid van bestaande energiegemeenschappen te bevorderen. Meer in het bijzonder kunnen we ervoor zorgen dat de informatie over energiegemeenschappen begrijpelijk en toegankelijk is voor alle EU-burgers, of we kunnen goede praktijken delen betreffende energiegemeenschappen in de EU;
2. waarde te hechten aan rendabele energiebesparingen die het gevolg zijn van de ontwikkeling van energie-efficiënte gemeenschappen. Concreet gezien kunnen we mechanismen ontwikkelen waar die momenteel nog niet bestaan, dan wel een systeem van energie-efficiëntiecertificaten;
3. lokale overheden te helpen bij het bieden van financiële steun voor initiatieven van energie-efficiënte gemeenschappen. Meer in het bijzonder zouden zij de rechtstreeks door de EU beschikbaar gestelde middelen kunnen gebruiken (bv. uit het EFRO).

Zodra deze gemeenschappen operationeel zijn, moet energie-efficiëntie tot hoofddoel van de gemeenschap worden gemaakt. Meer bepaald kunnen we gebouwen isoleren, nieuwe technologieën introduceren en gemeenschappelijke verwarmings- en koelingssystemen ontwikkelen.

Motivering:

Deze aanbeveling is van belang omdat een energiegemeenschap gebaseerd is op burger- of lokale initiatieven. Het gebrek aan nauwkeurige informatie over de werking en financiering van energiegemeenschappen kan sommige burgers er echter van weerhouden dergelijke gemeenschappen op te zetten. Daarnaast zijn de bestaande energiegemeenschappen in de praktijk niet efficiënt en lopen de geografische en financiële omstandigheden van EU-lidstaten soms sterk uiteen. Voor de uiteindelijke ontwikkeling van energie-efficiënte gemeenschappen moet de relevante informatie dan ook voor iedereen toegankelijk zijn en moet de samenwerking tussen de lidstaten worden verbeterd.

Een van de beginselen van een efficiënte energiegemeenschap is het voorkomen van energieverpilling. Op dit moment vormt het ontbreken van energiedistributeurs in de stelsels van energiegemeenschappen een belemmering voor het elimineren van verspilling. We moeten ervoor zorgen dat particuliere actoren worden aangemoedigd zich bij energiegemeenschappen aan te sluiten. Zo kan de Europese Commissie de lidstaten aansporen energie-efficiëntiecertificaten te verstrekken aan particuliere bedrijven die met energiegemeenschappen samenwerken. We moeten ons bovendien richten op de positieve economische gevolgen van het niet verbruiken van energie. Daarnaast vinden wij dat er aan het overschot van door de gemeenschappen geproduceerde energie een eerlijk prijskaartje moet hangen.

Wij zijn van mening dat lokale overheden het best in staat zijn bepaalde door hen ontvangen EU-middelen te investeren ten behoeve van de energiegemeenschappen,

aangezien wij denken dat burgers hun lokale overheden meer vertrouwen dan de nationale overheid. Lokale overheden moeten echter rekening houden met het feit dat energiegemeenschappen voor iedereen financieel toegankelijk moeten blijven, door de verdeling van de middelen aan burgers inkomensafhankelijk te maken. De door de lokale overheden beheerde middelen zouden burgers bovendien kunnen helpen toegang te krijgen tot de expertise die nodig is om de energie-efficiëntie van hun gemeenschappen te verbeteren, zodat burgers hun eigen spaargeld of dat van de gemeenschap niet hoeven aan te wenden. Verder moeten we burgers binnen de energiegemeenschappen de bevoegdheid geven tot rechtstreekse toegang tot en rechtstreeks beheer van die EU-middelen.

Zodra in deze drie hierboven genoemde elementen is voorzien, moeten we er tot slot voor zorgen dat energiegemeenschappen het beginsel “energie-efficiëntie eerst” als centraal thema hanteren bij de ontwikkeling van deze gemeenschappen, door het isoleren van woningen en het ontwikkelen van verwarmings- en koelingssystemen die kunnen helpen de hoeveelheid verspilde energie terug te dringen.

Aanbeveling nr. 10**Energiezuinige gemeenschappen voor verantwoord verbruik en meer lokale energieproductie ontwikkelen**

We raden aan om energiegemeenschappen in alle lidstaten te stimuleren.

De Europese Unie en de lidstaten moeten samenwerken bij het verstrekken van financiering en expertise ter ondersteuning van energiegemeenschappen. Lokale overheidsinstanties kunnen hierbij fungeren als aanjagers van verandering.

Een belangrijk aspect voor het stimuleren van energiegemeenschappen is de vaststelling van duidelijke doelstellingen in de EU-richtlijn inzake energie-efficiëntie 2030. Een verplichte monitoring van de energieproductie in energiegemeenschappen kan waardevolle gegevens opleveren voor het monitoren van de vooruitgang en het in kaart brengen van mogelijke verbeterpunten, nieuwe wetgeving en beleidsdoelstellingen. Het is van essentieel belang onderscheid te maken tussen de energiebronnen in elke lidstaat op basis van hun unieke kenmerken en middelen. We raden aan het verbruik terug te dringen met behulp van slimme technologie (bv. ledverlichting, efficiënte verwarmingssystemen).

De EU moet zich bovendien concentreren op:

- systemische veranderingen die mensen in staat stellen het beginsel “energie-efficiëntie eerst” toe te passen;
- het stimuleren van lokale en hernieuwbare energie;
- het stimuleren van bewustmaking en onderwijs vanaf jonge leeftijd, alsook van burgerparticipatie.

Motivering:

Deze aanbeveling is van belang voor de bescherming van ons milieu en het behoud van onze planeet, niet alleen voor onszelf maar ook voor toekomstige generaties. De inzet van lokale energiegemeenschappen zal de energiezekerheid en -onafhankelijkheid in Europa doen toenemen en een paradigmashift op het gebied van productie en verbruik bevorderen.

Met deze aanbeveling kan worden gewaarborgd dat iedereen in Europa over de middelen beschikt voor de bestrijding van energiearmoede met behulp van energiegemeenschappen. Deze aanbeveling zou niet alleen de energie-efficiëntie ten goede kunnen komen, maar ook het leven in de lokale gemeenschappen tot bloei kunnen laten komen, en de maatschappelijke participatie en democratie voor alle betrokkenen kunnen bevorderen.

Gebouwen

Aanbeveling nr. 11

De toepassing van energie-efficiëntie in gebouwen uitbreiden

We bevelen de EU aan de lidstaten te steunen bij het waarborgen dat er aanzienlijk meer gebouwen energie-efficiënter worden gemaakt. De focus moet hierbij liggen op voor bewoning bestemde gebouwen.

De lidstaten moeten worden gesteund bij het mogelijk maken van de renovatie van voor bewoning bestemde gebouwen die worden bewoond door mensen met een laag inkomen. Wedstrijden op nationaal niveau kunnen helpen tot overdraagbare oplossingen te komen (modelprojecten).

De EU-lidstaten moet worden gevraagd eigenaren van woningen waarvan de meeste huurders onder een bepaalde inkomensgrens vallen belastingverlaging te bieden. Dit zou een goede stimulans zijn voor het renoveren van woningen. Er moet op worden toegezien dat dit zowel huurders als verhuurders ten goede zou komen. Er moet vooral worden voorkomen dat huurders hun huurhuis worden uitgezet om hogere huren te kunnen vragen.

Alle EU-burgers (zowel huurders als eigenaren) moeten gratis advies kunnen krijgen over de specifieke energiesituatie van hun woningen (éénloketsysteem). De aanbeveling bestrijkt ook steun- en subsidiemogelijkheden om de energiesituatie te verbeteren.

Motivering:

Deze aanbeveling is van belang omdat:

- er reeds talrijke EU-richtlijnen bestaan voor openbare gebouwen (de energie-efficiëntierichtlijn), voor niet voor bewoning bestemde gebouwen (de onlangs vastgestelde EPBD) en voor allerlei soorten nieuwe gebouwen (EPBD). Vandaar de focus op voor bewoning bestemde gebouwen;
- de EU-richtlijnen alleen doeltreffend kunnen zijn indien deze ook op nationaal en lokaal niveau worden toegepast ten behoeve van individuele huiseigenaren;
- in veel EU-lidstaten mensen met een laag inkomen vaak in huizen wonen met bijzonder slechte energieprestaties, die zijn gebouwd met gebrekkige constructiemethoden en die hoge energiekosten met zich meebrengen.

Vervoer

Aanbeveling nr. 12

Het openbaar vervoer aantrekkelijker maken voor passagiers

We raden de Europese Commissie aan regelmatige evaluaties uit te voeren om de energie-efficiëntie van het stedelijke en voorstedelijke personenvervoer in alle lidstaten te verbeteren.

Deze evaluaties moeten o.a. de elektrificatie en aantrekkelijkheid van het openbaar vervoer uitgebreid inventariseren en beoordelen. Deze aanpak zal de vaststelling van hiaten en tekortkomingen in bestaande systemen mogelijk maken en werkwijzen onder de aandacht brengen die als voorbeeld voor de lidstaten kunnen dienen.

Op basis van de resultaten van de evaluaties zou de Europese Commissie een reeks subsidies kunnen vaststellen waarin de lidstaten kunnen investeren om de aantrekkelijkheid en elektrificatie van hun vervoerssystemen naar wens te vergroten. De evaluaties moeten als ijkpunt fungeren voor de huidige stand van zaken, en zullen de Europese Commissie helpen bij het vaststellen van streefcijfers voor heel Europa. Regelmatige monitoring zal de aanhoudende verbetering van de systeemprestaties ten goede komen en de energie-efficiëntie doen toenemen.

Motivering:

Deze aanbeveling heeft tot doel de kwaliteit van leven te verbeteren door het optimaliseren van het openbaar vervoer dat van essentieel belang is voor het dagelijks leven en energie-efficiënter is dan personenauto's. We verwachten dat deze evaluaties praktische resultaten zullen opleveren die de toepassing van de beginselen van energie-efficiëntie zullen vergemakkelijken. Hoewel openbaar vervoer efficiënter is dan personenauto's, wijst de onderbenutting ervan op mogelijke belemmeringen die moeten worden weggenomen. De Europese Commissie moet de redenen voor deze onderbenutting onderzoeken.

Door het openbaar vervoer efficiënter, comfortabeler en toegankelijker te maken, kunnen we de kwaliteit van de verbindingen verbeteren en de economische gevolgen en CO₂-effecten terugdringen, en daarmee meer mensen aansporen openbaar vervoer te kiezen boven personenauto's. Daarnaast zouden er gezien de grote bevolkingsconcentraties in stedelijke gebieden, aan de hand van de evaluaties op maat gemaakte vervoerscombinaties voor de toekomst kunnen worden voorgesteld die de energie-efficiëntie zouden verbeteren, een gegeven dat in de context van de klimaatverandering dringend nodig is. De toegevoegde waarde van deze aanpak ligt in het feit dat hiermee rekening wordt gehouden met zowel individueel als collectief vervoer, alsook met toekomstige ontwikkelingen op het gebied van vervoerswijzen. Deze aanpak biedt inzichten in specifieke gevallen die zich in verschillende EU-lidstaten voordoen.

Aanbeveling nr. 13**Zorgen voor het meest energie-efficiënte vervoer door heel Europa: goederen van de weg halen, mensen uit vliegtuigen halen en het beginsel “eerst de trein” invoeren**

Met het oog op een verhoogde energie-efficiëntie raden we aan bedrijven en personen aan te sporen meer gebruik te maken van de trein. Hiertoe raden we aan:

1. spoorlijnen te elektrificeren teneinde de koolstofemissies terug te dringen;
2. de spoorweginfrastructuur te moderniseren;
3. reisplanning en kaartverkoop te digitaliseren teneinde een betere klantervaring te bieden;
4. de spoorwegen in de lidstaten te standaardiseren en in de lokale vervoerssystemen op te nemen;
5. de dienstregelingen aan te passen teneinde kortere reistijden te waarborgen;
6. het reizen per trein te promoten teneinde te kunnen concurreren met korte vluchten en busvervoer;
 - kortere reistijden dankzij hogesnelheidsspoorlijnen;
 - betere voorzieningen, zoals restauratiewagens, wifi, slaaprijtuigen enz.;
 - toestaan van meer bagage en fietsen in alle treinen;
7. ervoor te zorgen dat er meer gebruik wordt gemaakt van treinen door middel van betaalbare prijzen;
 - promoten van bepaalde soorten tickets: tickets voor gezinnen, studenten, bejaarden, personen met een handicap, lage-inkomensgroepen;
 - verlagen van de vrachtprijzen;
8. buiten gebruik gestelde spoorlijnen te heropenen: gesloten spoorlijnen dienen geen enkel nut;
9. een koppeling tot stand te brengen tussen de perifere gebieden van de EU;
10. teneinde de uitvoering van al deze voorstellen mogelijk te maken, bevelen we aan de investeringen en subsidies op te voeren:
 - stimuleren van particuliere investeringen voor de korte termijn, met behoud van overheidseigendom en -toezicht;
 - belasten van fossiele brandstoffen, waaronder vliegtuigbrandstoffen.

Motivering:

Deze aanbeveling is van belang omdat reizen per trein en vrachtvervoer belangrijke gebieden zijn waar snelle verbeteringen van de energie-efficiëntie kunnen worden gerealiseerd. Om de toekomst van ons milieu, onze economie en onze technologie veilig te stellen, moeten we in actie komen. We raden dan ook aan het vervoer van personen

en goederen aantrekkelijker en efficiënter te maken. Dit vereist optreden op Europees niveau.

Evaluatieresultaten van het burgerpanel

Nr.	Titel van de aanbeveling	Mate van steun	Goedkeuringspercentage
8	het netsysteem, van producent tot eindgebruiker, ontwikkelen en optimaliseren ten gunste van hernieuwbare energiebronnen	5,25	96 %
3	de energie-onafhankelijkheid en -efficiëntie vergroten en wereldwijd het goede voorbeeld geven	5,18	92 %
9	EU-burgers helpen om energiegemeenschappen te ontwikkelen die gericht zijn op energie-efficiëntie door informatie en financiële steun te verstrekken	4,96	91 %
11	de toepassing van energie-efficiëntie in gebouwen uitbreiden	4,89	90 %
4	de energie-efficiëntiestreefcijfers halen door iedereen beter in staat te stellen er zelf iets aan te doen	4,87	87 %
12	het openbaar vervoer aantrekkelijker maken voor passagiers	4,83	91 %
2	een eerlijk recht op energiegerelateerde renovatie van woningen financieren	4,73	87 %
1	consumenten in staat stellen energie-efficiënt te worden	4,71	84 %
10	energiezuinige gemeenschappen voor verantwoord verbruik en meer lokale energieproductie ontwikkelen	4,64	84 %
13	zorgen voor het meest energie-efficiënte vervoer door heel Europa: goederen van de weg halen, mensen uit vliegtuigen halen en het beginsel "eerst de trein" invoeren	4,55	79 %
6	de situatie van geschoolde arbeidskrachten in de EU in de energie-efficiëntiesector verbeteren	4,49	82 %
7	de toekomst veiligstellen door educatie over groene kwesties	4,48	82 %

5	de uitvoering van EU-richtlijnen beheren en erop toezien	4,19	72 %
---	--	------	------